

α j

Incipit opusculū triptitū de
preceptis decalogi De pfessioē
a de arte moriēdi. p eximū sa
cre thologie pfessorez **M**agi
strū iohānem gerson alme vni
uersitatis p̄sient̄ **C**ācellariū

Ristiaitati suus q̄liscūq; zelator
pspez ad virtutes vicis depul
m̄cremētū. Salubre duxi sequēs
opusculū triptitū de p̄ceptis. de
cōfessioē. de sc̄ia mortis. breuitate qua potui
tradē. quatuor p̄sertim xp̄ianorū generib⁹
pro futurū. **P**rimo sacerdotibus a curatis
illitteratis. atq; simplicib⁹. qui cōfessiones
audire debēt. Sc̄do indoctis q̄buscūq; p̄f̄ois
secularibus aut religiosis. que eccl̄ie solitis
sermoibus aut p̄dicacōibus. pro diuinorū
p̄ceptoz noticia int̄esse nō possunt. **T**ercio
pueris a iuuenib⁹. qui a rudimētis inf̄atie
circa fidei nostre gn̄alem tenorē a p̄ncipalia
p̄icta p̄mitus debēt erudiri. **Q**uarto p̄f̄ois
domos dei vel hospitalia loca frequētantib⁹
a infirmoz sollicitudinē gerentib⁹. **Q**uo
circa ad hui⁹ doct̄ie publicacōez q̄druplex
psonaz status debet vigilare. **P**rimo plati

[um 1467]

quos inferiorū curatorū regimen de propin-
quo concernit quibus insup̄ curatorū igno-
rantia crassa diuine legis. et insufficientes eru-
dicio simplicis populi imputabitur in pecca-
tum. Secundo parentes pro filijs apud
scolarū rectores instare debent. Tercio
domorum dei et locorum hospitalium guber-
natores et magistri. Illi quarto genera-
liter. qui in verbis aut factis. et alijs signis
alios ad peccandū induxerunt. Quiq; ex
officio alios docere debuerant. et id agere
negligunt. Vñ namq; sumptibus suis et di-
ligentijs. per huius aut similis doctrine pu-
blicacōnem debent aliorum correctionem
procurare. Hoc enim agere penitentia q̄
dam est. hoc satisfactio. hoc op⁹ misericordie
deo acceptius q̄ elemosina corporalis. Agāt
igitur prenomiati. q̄ doctrina hec libris in-
scribatur. tabellis affigatur tota vel per par-
tes in locis cōmūibus. vt pote in prochi-
bus eccl̄ijs. in scolis. in hospitalibus. in locis
ēligiosis. Demiq; expedites videret. vt super
hoc fiet a p̄ncipatib; edictū. aut q̄ ab eccl̄ie
platis indulgētie offerent. Actor vero seipm
exonerat apud te xp̄ianitatē sanctissimam
agat quilibet q̄ in te et de te gloriat qd̄ bonū
esse cognouerit. Gloria sit altissimo deo

in cuius noie pñs aggredior opus ad salu-
 tem fideiũ aiarũ. ordinatũ ad erudicõnem
 precipue rudis ⁊ p̃deote populi. et eoz q̃b
 cõsuetis ecclie sermomb⁹ et predicacõib⁹ mi-
 nus intesse aut informai ꝓcedit. In quo
 veluti tabella quadã ⁊ cõpẽdio breui. teno-
 re fidei cristiane lucide poterũt insp̃icere et
 diuina precepta phibicõnesq; vt ex h̃ijs
 quid agere quid re fugere debeant possunt
 distinctius agnoscere. Cõtinet aut pñs
 tractatũ capitula . xviii. quozũ q̃libet in
 duas vel tres vel q̃tuor pticulas cõueniẽt
 subdiuidi possit. Primũ capitulũ af-
 firmat mũdum a deo fuisse creatũ et q̃ ipse
 deus vn⁹ sit et tr̃in⁹. Cur etiam aut ad quẽ
 finem homo creatus sit

remissie credendũ est ⁊ nullaten⁹
 dubitãdum q̃ solũ vnus est deus
 omnipotens. omia sciens. et oẽm pfe-
 ctionẽ habẽs. in tribus psonis distinctis. q̃
 sunt pater. ⁊ fili⁹. ⁊ sp̃s sc̃us. qui mũdum
 creauit ⁊ creatũ regit et gubernat sola sua
 literima volũtate. et dignatissima boitate

Speciali aut p̃uidencia huãanã gubernat
 ⁊ dirigit creaturã. dans viris ⁊ mulierib⁹
 aias immortales. creans eas t̃paliter. tunc
 cum eas corpibus infundit. ⁊ ad ymaginẽ

Am

et similitudinē suam formans eas. vt creat⁹
homo suum conditorē deum cognoscat. dili
gat. venētur. et eius preceptis in hac mōli
vita obediens. per opera bona et meritoria
vitam tandē immōrlem bñitudinis plenam
in aīa et corpe perpetuo consequat. et ita sit
bonis angelis sociatus. et in loco malorum
angelorum siue demonū substitutus. Qui de
mones ppter peccatū in has inferiores ptes
terre conuerūt. dāpnacōnis sententiā susti
nētes. Cum quib⁹ etiā iustissime dampna
būtur hoīes iniqui diuinis preceptis inobe
diētes. et more bestiali quasi non haberent
aīam rōnalem suis voluptatib⁹ seruientes

Scdm capitulū ostendit humanū gen⁹
ppter primorū parentū transgressionem et
peccatū multiplicem incurrisse miseriam

Idē veritate credendū est primos
parētes nōs adam et euā. qui ad
tam nobilē finem consequende bea
titudinis creati fuerant. clausisse paradisi
ianuam et beatitudinis introitum toti sue
posteritati generis humani. Quoniam per
peccatum inobediētie donū iusticie origina
lis quadam hereditaria possessione pro se
et suis posteris acceptum a deo ipsi prodito
res perdidērunt. Quo dono gratuito

originalis iusticie cōseruato nos oēs a cul-
pa immunes fuisset. et ab omī miseria fa-
mis et fitis aut infirmitatis absoluti. et ab
alia quilibet penalitate liberi. adeo quod ois alia
corporalis creatura nobis pacifice subiecta
fuisse. et tandē absq; mortis pena in paradisu
fuissem? tñslati. hoc autē dono p pccm pmoꝝ
pentū vt pmissum est pdito. nos moriendi
nccitate. et vniuersam quā patimur penam
atq; miserā incurremus. quia nascimur in
pcco originali. scilicet in pdite originali iusti-
cie carētia. cōñ qđ pccm tanq̄ remediū effi-
car a xpo institutū est batisimi sacramētum

Terciū capitulū declarat qualiter a deo
redēpti fuerim?. quis etiā sit gnālis tenor
xpiane fidei et credendorū a singulis

Onipotēs dñs ac pñssimus pater
Nolens humanū gen? tot et tantis
subiectū miserijs in eternū perire. et
a regno paradisi in perpetuū exulare. cōcurrē-
te iusticia simul et misericordia hīs remedi-
um decreuit adhibē. Voluit siq̄dē idē pñs-
simus pater vngemītū filiū suū absq; corru-
pcone carnē sumē. et hoīem fieri. intra inte-
merate virginis marie immaculatū vterū
Tātaq; et tā mirabilis vnio facta est duarū
naturarū diuine et huāne in vna psona filij

A m

iudex gñalis hoim cūctorū in aia et corpore
resuscitātorū. redditur? singulis p̄mia meri-
torū. bonis siquidē celeste regnū perbenis
br̄itudinis. p̄ccōibus vero penale suppliciu
ignis eterni. Hic est gñalis tenor ortho-
doxe fidei xp̄ianæ. quā firmit̄ credē tenet ca-
tholic? q̄libz racōe vtens. absq; curiositate
pure atq; sincerit̄. sine falsitate ⁊ certitudiā
liter reiecta dubietate ⁊ nolēs plus sapere
q̄ oportet. sed occurrentib? difficultatum
dubijs humiliē se s̄mittat credulitas sim-
pliciū intemerate fidei scē m̄ris eccl̄ie. sapiētū
prelatoꝝ ⁊ doctorū ac oim̄ scōrū ⁊ sanctarū
qui in testimoniu hui? inuolante fidei vsq;
ad mortē dimicauerūt. Contra hāc fidē
illibatā gñissime peccant heretici. scismatici
ydolatre. sortilegi incantatores. et magici
eteriq; artib? a lege diuina phibitis vten-
tes. aut demonū inuocatores. ⁊ gñalē qui
articulos fidei nostre tōliter aut in pte. pa-
lam vel occulte derident. Illi pretēa qui non
credūt deū omia iustissime regere sua liber-
rime volūtate. sed potius asserētes omnia
nature vel fortuē vel fato subici. Pretēa ma-
lorū quēadmod? bonorū finalem saluacōnē
affirmātes. Illi demiq; q̄ n̄iorū actū impu-
tabilitatē ad meritū vel demeritū negant

qui dei predestinacionem vel reprobacionem
dicunt operum nostrorum tollere libertatem
Horum similes contra fidem orthodoxam sunt
errores innumeri procedentes ex intellectu sup-
bo. humiliare se deo recusante. aut ex falsa phi-
losophia vel potius melancolia. fatistica. aut
demum ex voluptuosa carnalitate romis iudi-
cum et affectus pietatem subuertente

Quartum capitulum manifestat quod deus nobis
obseruandum precepit enueras decem precepta de
igitur in superioribus habitum calogi
est deus optimus atque iustissimus nos
hoies ultra supraque irrationabiles
creaturas a deo excellenter condiderit ad
ymaginem suam. sed dans memoriam intellectum
atque voluntatem. ut cognoscamus eum ser-
uiamus et amemus misericordissime. preterea
redimerit. passionem pro nobis talem per-
ferendo. qualem nec ipsi pro delictis nostris
sufferre vellemus. profecto iustissimum est ut
ipsi deo fideliter seruiamus. tanquam subiecti su-
primo domino. sicut filii naturales patri legitime
et velut serui ex dominio peccati. carcere
mortisque redempti saluatori liberalissimo. At-
tento quod nobis eius precepta seruatis glo-
ria inexcogitabilis ab eodem promittitur transgres-
sionibus vero inestimabilia tormenta reseruant

Cognoscens n̄lominus ipse p̄ssim⁹ pa
ter n̄am fragilitatē ⁊ exiguā potentia non
requirit a nobis omne seruiciū quod scdm
iusticie rigore exigere posset. dedit qñ poti⁹
certū numerū preceptorū quorū obseruacō
sibi sufficiens esset. que etiā legis decalogo
cōtinent. Qua propt̄ ad hec precepta sci
enda ⁊ intelligenda tenet̄ quilibet p se vel
aliū dilligentia apponē pro cōseruacōe vite
spūalis quātum p vite corp̄alis sustēta cōe
ponēt et eo maiore quo immortalis aia est
corpe prestantior. sine quoz̄ noticia nullus
potest cōuenient̄ peccata vitaē aut ab eis
resurgē. et quoz̄ ignorantia ex desidia pue
niens non excusat sed accusat ⁊ odempnat
Sūt aut̄ hec decem p̄cepta hijs metris cōp
tensa. Vnū crede deū. nec iures vane p ipm
Sabbata sc̄ifices. habeas in honore pentes
Non sis occisor. fur. mechus. testis iniqu⁹
Viciniq; thorum. res q; caueto suas

Quintū capitulū declarat p̄mū p̄ceptū

Prīmū preceptū est. Diliges dñm
deū tuū. ex toto corde tuo. ex tota
mente tua. ⁊ ex tota virtute tua.

Hoc est. non volēs scient̄ rē quā
cūq; amare plus q̄ deū ppter qd̄ dei amorē
pdas. Hoc aut̄ preceptū cōuenient̄ ab hōie

optimus est illud qđ optimū est omodiffi-
mūq; fuerit homi cōferet. Sepe equidē infir-
mitas paup̄tas aut alia queuis tribulacō
est hoibus vtilior q̄ nimia p̄speritas qua
faciliē abutimur. Scit nāq; pater quid filio
prosit. mgr̄ qđ discipulo oueniat. ⁊ medic⁹
paciēti de remedio cōpetēti nouit melius
p̄uidere. Peccāt insup cōn̄ceptū hoc
illi qui mūdano quodā timore irrisoz aut
oblocutoz verba formidantes diuinis p̄ce-
ptis obedire verētur. Qua p̄pter etiā grauīs
sime peccant huiusmōi irrisores. p̄sonas di-
uino seruiō deditas in statu religiois. virgi-
tatis aut viduitatis cōstitutas. aut studio
theologie deputatas affectioē carnali a bo-
no ope ētrahentes. Hoc rursus p̄cepto nob̄
precipit̄ honor et ēuerētia sc̄is exhiberi. spe-
cialit̄ virginī marie. et bono āgelo custodi-
nō. vt nichil turpe ipso vidente ⁊ p̄ntē faci-
amus. qđ p̄ntibus hoibus agē refutaēm⁹
deniq; scōrum reliquias. loca sc̄a ⁊ beatorū
ymagines delem⁹ venerari. non p̄ ip̄sis s̄
quia videndo eas honore impendim⁹ ēbus
rep̄ntatis p̄ eas iux̄ ritū sc̄e m̄is eccl̄ie. alio
qn̄ p̄ccm̄ ydolatrie cōmittitur ymaginē sc̄dm
se adorando credendo ipsam ymaginē pul-
chra huc turpē nouā aut veterē plus aliqd

habete virtutis et quit̄ q̄ numis includete
vel diuinitatis. Huic precepto plurimū
contrariat̄ nimis honoꝝ dñis temporalibus
aut magnatibus adulacone siue malo ali
quo sine exhibitus. Omnis etiā simulacio
vel ypocrisis ad inanem gloriā hominū
aut fallacem deceptōem ordinata. Immo
deratus item amor parentum erga filios ⁊
generaliter auri ⁊ argenti. aut alicuius cre
ature. sic q̄ homo ibi sistat et in eis confide
ciam ponat. Non enim hec omnia ab infer
nali morte nos poterūt liberare. solus q̄ppe
deus est verus et fidelis amicus q̄ in extrea
necessitate opem p̄stare p̄t. Vnde ⁊ super
omnia confident̄ cum cordis sinceritate ho
norari debet adorari ⁊ diligī ac

Sextū capitulū est de secūdo p̄cepto

Ecundū p̄ceptum est. Non iurabis
p̄ nomē dei tui inuanū ⁊ sine causa

Con̄ p̄ceptū hoc p̄ncipalit̄ agunt
q̄ sciēt qd̄ falsū eē credūt iurāt. piuriū omī
tendo. Valde namq; hoc graue peccatum
est cum deus assumatur tāq̄ testis falsita
tis. et qui artificiose iurat falsum. artificio
se deierat quāq̄ enim pro loco et tempore
conuenienter veritas possit subterzī non ta
mē dici falsum scienter et periurium omīti

Peccat etiā grauiē contra preceptū hoc
q̄ turpia faciūt iuramēta. deum blasphemā
tes. ⁊ aias suas iurando demomib⁹ deuouen
tes. quiq; de huānitate cristi ⁊ sc̄is inhone
ste loquūtur. Cōñ quos omēs sic piuros et
blasphemos. statute sūt leges p̄tine tam
a terreis p̄cipib⁹ q̄ a prelatiis eccl̄iasticis
vnde dolendū est q̄ p̄pter negligētiam ip̄o
rū quib⁹ penas exequi p̄tinet nō forciūtur
effectū. Multū vero diligenti⁹ q̄ p̄missa debe
rēt attēdere. hī qui causa lucri de facile iu
rant. quēadmod⁹ mercatores et mercatres

Illi etiā q̄ absorpti passione aut ebrieta
te in ludis frequēter inhoneſtis siue p̄hibi
tis. vt est taxilloꝝ ludus enormit̄ iurant ⁊
ḡnaliciter quicūq; p̄uersa consuetudine aut
indinacōne p̄uenti. iuramentū emitūt. In
talib⁹ quippe sepe piuziū cōmittit̄ p̄pter qd̄
etiā tales aliq̄ peiores sūt in hoc sarracenis
aut iudeis minus deū honorantes. Ad hoc
aut̄ genus p̄cc̄i piuziij. seꝛ reducit̄ vtorum
fractio. ⁊ solucō fidei m̄imomialis. ⁊ ḡnalic̄
infidelitas. qua in alie⁹ p̄iudiciū secretū
ip̄m reuelat̄. siue p̄ ofessionē ip̄si⁹. siue alio
mō secreto cognitū. lege nāq; diuina et na
turali secretū teneri debet. qd̄ in secreto acce
ptum est. nisi alia via fuerit sibi detectum

Postremo contra p̄ceptum hoc reductie
peccant qui uolunt aut promittunt ea que
sunt de se illicita. q̄ si p̄missa talia ope ople-
ant grauius inde ⁊ dampnabili⁹ peccant

Erciū p̄ceptū est. Tu obseruabis
dies dñicos et festiuos ab ecclesia
seruari p̄ceptos. Nec obseruacō aut
ueneracō multipliciter accipiēda est. Primo
q̄dē ut q̄libet xp̄ian⁹ illo die dñico uel festi-
uo legitimo impedimēto cessante. missa; au-
dire teneat. Secūdo ut q̄lib; eo die abstineat
ab oī labore aut mercacōe. ⁊ alio quouis la-
borioso ope. scđm ritū ⁊ cōsuetudinē patrie
quā inhabitat. quā cōsuetudinē p̄latis spūal'
illi⁹ loci agnoscens nō p̄hibet. Qd si aliqui
sup tali cōsuetudinē seruāda aut alijs casib;
dubietas occurrat. cōsulat ille supiores ⁊ pi-
tos. ne p̄ amplā nimis aut strictā cōsciā
in p̄cēm cadat. Tercio accipiēda est hec ob-
seruacō. vn⁹ q̄sq; illo die ppriā vitā ⁊ cōsciā;
discuciat de cōmissis crimib; a deo ueniam
petēs. Recognoscē debet tūc xp̄ianus multi-
plicia bñficia sibi a deo prestita. nō in āquo
murmurādo. aut sibi guerrā de bonis suis fa-
ciēdo s; gr̄cias r̄ferēdo. Deb; tūc audiri v̄bū
dñi ⁊ spūalis doctrina pacifice atq; reuerē-
ter absq; irrisioē aut impedimēto quocūq;

Mediteſ p̄terea q̄libet ⁊ corā oculis cordis
q̄tum p̄t oſtuet mortē ſibi de prop̄inquo
imminētē infernū atq; paradīſum. mortem
etiā p̄morū hoīm qui in hac vita p̄fuerūt
facta etiā memorabilia ſcōrū et ſcātū. dicat
Pater n̄r. Ave maria. Credo. ⁊ alias ſi q̄s
didicerit oraōnes deuotas. penitētias inū-
ctas ſibi diligētē pficiat. requirat inſup di-
uinū auxiliū in ceſſione mediante ſanctoꝝ
⁊ ſcātū a quib; velut paup et mendic⁹ eleō-
ſinā ſpūalē poſtulet. nūc ad vnū nūc ad ali-
um ſe cōuertēs quouſq; tonū aliqđ ſpūale
in ſaccum ſue paup̄tatis cōgeſſerit. P̄tēa
docet quiſq; curā alioꝝ habens. filios aut
filias ⁊ alios ſeruitōres dieb; ſolēpnib; et
feſtiuis ſimilia facere. Horū enī omiſſio cul-
pabilis eſt defectus. P̄didit tamē nō
obſtantib; licite p̄t homo diebus dñicis ⁊
feſtiuis aliq; recreacōez ⁊ ſpaciāmētum vel
ludū honeſtū cauſā ſolaci; aſſumē plus q̄
alio tēpe. dūmō p̄ p̄c̄m mōrle nō offendat
de; comedendo. bibendo chorifando aut aliū
ludū exercēdo. Quāq; frequētiffiē in talib;
ludis grauiā p̄c̄a ommittātur. quēadmodū
piurcia riſe diſſenſōnes deſideria. carnalia
opa. verba ⁊ carmiā luxurioſa contra deū
⁊ equitatē iuſticie. adeo vt ſepi⁹ die dñico

B,

minus malū esset arare q̄ talia perpetrare
Cōn preceptū hoc peccāt grauiē impediē
tes predicacōem aut diuinū suiciū verbis
aut factis intra eccliam aut ex. Quiq; circa
eucaristie sacramētū irreuerētes sūt. aut er
ga alia ecclastica sacramēta sicut baptismi
a m̄rimoni celebracōez q̄dā sūt irridētes a
sacramēta cōfirmacōnis a vnctōis extreme
suscipe cōtēpnētes. Ceteroz cōn idē p̄ceptū
valde ḡuit deliquūt hī q̄ in certis solēpmi
tatib; anni irreuēntias multas a abhoiabi
les perpetrāt. Illi etiā q̄ talia faciētib; dant
cōsensū. Illi p̄serti q̄ ex officō possent et debe
rēt talia impedire. nec excusari possunt ludi
pretextu. Asserit nāq; veridicū prouerbiū
Non patitur ludum. fama. fides. oculus

Septimū Capitulū de q̄rto loquitur

Onora pntes. Est q̄rtū pre p̄cepto
ceptū. Hoc aut accipiendū est non
tm̄ de pntibus carnalib;. s; a de pre
latis ecclasticis. a ciuātis nr̄is. q̄ nos in x̄po
ēgnauerūt. a ḡnalit̄ de p̄positis a superiorib;
mḡris sc; b̄nfactorib; a t̄reis p̄ncipib;. Cō
similit̄ etiā de mortuis a defūctis intelligēdū
est. quo ad hoc q̄ p̄ ipsis deū rogare tēmur

Contra preceptū hoc grauiē peccant hī
quī sine causa racōnabili suis superioribus

quibuscūq; detrahūt aut maledicūt. ⁊ eos
p̄dunt. vel mortē eis optāt. quēadmodum
mali filij patrum mortē frequēt desiderāt
vt eoz hereditatē possideant. Tūsgredi
untur etiā preceptum hoc quī cōtēpnūt pre
cepta scē m̄ris ecclie. veluti excoīcacoīs sentē
ciā p̄uipendētes. et ieiunia indicta ab ecclia
sine causa racōnabili soluentes. cū tamē ea
obseruare possent sine sui corporis notabili
gūamiē. Sicuti etiā libtatū ecclie violatoēs
que libertas ecclie concessa est. nō tā fauore
m̄stroꝝ ecclie. quāntum intuitu diuini honoris
non enī p̄pter maliciā aliquoz m̄nistroꝝ
ecclie. debet a quoq; fideli xp̄iano status p̄la
ticus aut ecclastic⁹ diffamari aut ledi. nec
p̄dit virtutē suam baptism⁹ aut missa cele
brata siue aliud sacramentū. p̄pter maliciā
m̄nistroꝝ. Tenet p̄terea hoc p̄cepto lay
cus fidelis quāq; aliqui ecclie m̄nistri mali
sint. debitū reddē. missam audire. decimas
et oblatōnes ⁊ alia iura reddere ordinata
p̄ sustentacōe ecclie m̄nistroꝝ. qui vacādo
diuino seruiō toti rei publice seruiūt. plu
rimis alioꝝ hoīm p̄pter tpales et necarias
occupacōnes ab hoc ministerio predictis. q̄
sic ecclie debitū reddit. lib et immūis deo nō
hoīb⁹ seruit. Porro p̄ceptū hoc infrigūt

B. 7

qui leuiter nimis et infipienter redarguunt
tremos principes super eorum actibus publicis
sive constitutionibus et statutis. non attendentes
sepius eorum onera et sarcinas graves. quos subdi-
tus popul9 non debet nec potest agnoscere qua
propter nec eos de facili iudicare debet. multa
potius examini domino reseruantes. coram quo sunt
ipsi principes actuum suorum rationem reddituri. De
magis solunt hoc preceptum qui nolunt superiorum
suorum aut sapientiorum acquiescere consiliis. propriis
iudiciis immitentes. prouenit quippe graue
peccatum hoc ex inobedientia et indignanti
supbia. in errorem et deceptionem hominem indu-
cens. Contigit namque sepius ut aliquis homo
taliter deceptus supbia. tante se reputet scita-
tis ut humano consilio non indigere se credat
Sic proinde ut deceptus homo ille propter au-
steram nimis et indiscretam abstinentiam. quam bonam
esse credit capitis furiam aut aliam infirmitatem
incurabilem malo fine periturus incurrat

Nonum capitulum de quinto precepto

Vntum preceptum est. Non occides
hominem. et est intelligendum quod non est
interficiendus homo auctoritate propria
et particulari. et per viam facti premissa via iusticie
et equitatis. Hoc precepto districte prohibetur omne per
uersum odium et desiderium vindicte seu mortis alie

malū item cōsiliū et iniqu⁹ cōsensus in alī⁹
nocentū lesionē vel mortē. Qd si psona
lesa fuit ecclāstica. aut in statu clericali cō
stituta grūius est pccm. ⁊ incurrit eo factō
sic agentes ⁊ cōsenciētes excōicacōis sentē
ciā. Cōn pceptū hoc graui⁹ deliquit hñ
qui odio vel rāore pñcipalitē moti. aut intui
tu vindicte. aut aliene grāmīs poti⁹ q̄ zelo
iusticie instigati p̄rimos suos p placitacō
nes ⁊ p̄cessus aut iudicia publica multipli
citer vexant. etiā quod suū est equirēntes
Potest n̄lomin⁹ homo qd suū est in iudicō
publico repetē. ⁊ ordīne iuris seruato emen
dam rōnabilē sue dāpnificacōis requirere
absq; hoc qd odiendo p̄rimū mōrīter peccet
quāq; sepe pro pace p̄pria ⁊ tñquillitate et
attenta p̄rimi indigētia. eligibili⁹ eēt oēm
emēdā absq; lite publica ēmitti. Vulgo nā
q; dicit. In denario litis nō est obul⁹ amo
ris. Multū vero is qui ledit aliū debz atten
dē. qd ex alteri⁹ mutilacōe vel occisiōe siue
lesione quacūq;. cōtingit interdū lesū cum
suis hereditibz depaupari. in quo casu ledens
quēadmodū fur aut latro ad omniū bonoz
pditorū restitucōem tenet. Prētēa cōtra
pceptū hoc graui⁹ peccant q̄ quoquo mō
impediūt ex cōmixtiōe viri ⁊ mulieris fetum

Sm

nasci. aut abortiuū procurāt. seu percussione
violēta vteri. aut nimia in gluuie aut ppe
angustiā vestimētōrū ad lasciuiā ordinatā
aut aliam quācūq; negligētē fetus custo
diam. q̄ si fetus iam erat aiatus graui⁹ est
pcēm. tunc enim vere homicidiū ppetratur

Insup cōn̄ preceptū hoc specialiter peccāt
inuidi detractōēs odio pleni ⁊ iracūdi tunc
p̄cipue cū inter affines aut alios guerras
aut discordias implacabiles excitāt ex quī
bus mala plurima oriūtur. adeo vt is q̄ litē
mouit eā cū vellet non sciret aut valeret se
dare. vñ ⁊ apud deū dampnorū inde pueni
entiū reus cōstituit. Occurrit deniq; cōn̄
p̄ceptū hoc dāpnabilis ⁊ horreda osuetudo
in aliquib⁹ obseruata p̄uicijis. q̄ pro vni⁹
delicto tota ipsius progemes in mortem et
persecucōnem perquiritur. Hoc tandem
precepto interdicitur omne duellū mortale
aut torneamētum quib⁹ mortis verisimilit̄
imminet periculum

Decimū Capitulū de. vi. loq̄t̄ p̄cepto

Extū p̄ceptū est. Nō furtū facies. Et
est furtū vel latrociniū rem alienā
rapere siue retinē. alio cui⁹ est igno
rāte. sic q̄ ipi hoc agnoscenti displicēt. Hoc p̄
cepto districte phibēt ois iniusta mercacō

cultura quelibz terre aut labor infidelis ⁊ fal-
lar. quodlibet aut mendosū artificiū. fidus
etiam diete labor. et rerum venaliū inutiliū
quolibz pro vtilibz venditio. siue venditor
earū. res eas emendo deceptus fuit siue nō
Non enī quia deceptus sū licite possum aliū
decipere. Prohibet item hoc p̄cepto omis
vsura. falsa aduocacō aut p̄ocinacō. placi-
tacōq; vel lis nō rite assumpta. fraudulēta
procuracō. aut iniustū iudiciū. et ḡnalter
omnis deceptō manifesta aut falso colore
relata qua quis alteri dāpnū facit qđ sibi
nollet fieri. Aggrauat aut peccatū hoc fur-
ti vel latrocinij ex circūstātij loci ⁊ tēporis
psone. ⁊ similibz. quēadmodū si rem sacrā
in loco sacro. aut tpe orōni deputato quis
auferat. Si etiā psone dāpnificata paup fu-
erit ⁊ in se vel suo statu aut in suis hereditibz
ex hoc graue det̄mentū paciat. Requirit
aut ad psone sic aliū dampnificantis abso-
lucōem. vt ablata ⁊ dāpna ex integro dam-
pnificato restituat. scđm iudicium boni viri
quēadmodū cicus ⁊ cōmodius potest. Qđ
si facultas nō sit om̄ia reddere. saltē quod
potest restituat. ⁊ si dāpnificatus ignoretur
ablata n̄lominus in pios vsus ⁊ eleōsinas
distribuat scđm iudicium superioris. Hoc

B. m.

aut ea in thesauros cumulādo. Illi itē q̄ tmi-
nos agrorū dilatāt priōs defraudādo. Qui
t̄buta iuste instituta solūē rēnuūt. Et hī q̄
b̄ om̄issa est testamētoꝝ executō. electōiās
a cetera legata in p̄iudiciū defūctorū implē
differētes. aut solūē rēcusantes. Plurimi
sunt modorū horū similes qui ex p̄cedentib̄
immoderatis sūptibus pueniūt. cum quis
multiplicit̄ vltra reddit⁹ a pueni⁹ p̄rios
sūptuosū gerit statū. sūptuosus nāq; status
sūptuosas requirit expensas. Postremo
cōi p̄ceptū hoc grauissime peccāt. hī qui
pecunia aut p̄cepto violēta p̄ntes p̄p̄inos
aut seruitores principaliter intuitu seruiçij
ecclie bona occupāē p̄curant cum p̄sertim
ecclastica beneficia dignis a sufficientibus
debeant. a pure nō symoniace offerri debeat
Alioq̄ in b̄nficio nullū ius acquir̄. nec a
cimiē liber esse p̄t quousq; b̄nficiū simpli-
citer resignet symoniace promotus ac

Capitulū. xi. Septimū cōtinet p̄ceptū

Septimū p̄ceptū est. Nō mechaberis
nec luxuriosus eris. Hoc p̄cepto
inhibet̄ sub pena peccati mōrtalis. oīs
societas a carnalis cōmixtio viri et mulieis
excepta m̄rimoniij lege. Hui⁹ nāq; oppositū
asserē est error cōi fidē. Prohibet̄ etiam

precepto hoc tã in m̄imonialit̄ cõiũctis q̄
in solutis ois luxuriosus attactus mēbroꝝ
geitaliũ quo nō seruat̄ natural̄ ordo indit̄
a natura. l̄ nō rite copulant̄ ptes ad gn̄acõ
nem a natura deputate. Et tanto p̄c̄m hoc
graū est. q̄nto a naturali ord̄ine l̄gius re
cedit. siue in̄ p̄soã solutas. siue qd̄ crimē
aggrauat cõiũctas m̄imonialit̄ siue fuerit
huiuscemõ attactus in se vel in alia p̄sona
aut respectu bestie in altera specie. p̄ turpissi
mã et illicitam op̄lacetiã cõsumat̄. si demiq̄
specialit̄ attact̄ ipse innatural̄ pueniat a
fedissimã vilissimãq̄ delectacõne q̄ mollicies
vel pollucio dicitur. Si quis autem in h̄is
vel aliq̄bus horũ culpabilis est. sufficienter
intelligere potest quid isti modi generales
loquēdi significent nec enī p̄ticulari⁹ extra
confessioẽ est ab hominãbilis hec immũdicia
explicanda. ne caste aures pure et innocen
tes horum prius ignotoꝝ noticiã acquirãt
et scandalizent. Sunt etiã casus isti enor
miũ contra naturam peccatorum. p̄relatis
maioribus ep̄iscopis sc̄z et suis p̄itenciaris
ad absoluendũ reseruati. quozũ aliq̄ sc̄dm
leges ignis pena plectũtur. Nec potest ali
q̄s quotcũq̄ bona et elemosias op̄et̄ meter
nũ saluari si pudore motus hec p̄ccã reticeat

vel a deo celet vt nō possit confessor peccati
spēm distinctius perpēdere. Peccati nāq;
perpetracō debuit maiorē pudorem inferre
q̄ eius reuelacō presertī in cōfessioē. Inci
dit autē homo in horrendū peccm hoc varijs
de causis. aliquñ. quidē ex sola malicia altei
impellētis. sicut iuuenes aliq̄ pueri alios
innocētes frequentē decipiūt. Alij ex nimio
ocio. frequentē ex sūpcōne nimia potus aut
cibi. potui p̄sertī aut ciborū excessiue nimis
sup calefactiuoz. Sepe ex inhonestis ver
bis. aut aspectib⁹ radicatis aut fixis. Quq;
ex diuturna cogitacōe circa carnalē actum
vel cōmixtionē viti ⁊ mulieis. aut inordina
to appetitu carnalis cōmixtionis cū tali vel
tali p̄sona. Interdū etiā ex puerſa doctrina
parentū. seruitoz aut ancillarū. siue quod
magnū facin⁹ est magistroz. cū quib⁹ iuue
nis aliq̄s cōuersat. aut nutritur. vel postre
mo ex sola peccati malicia. Ceterū p̄pter
detestandū peccatū hoc olim mūdus cōsum
ptus est vniuersali diluuiō. ⁊ quq; ciuita
tes sodomē ⁊ gomorre igne celesti succense
vt habitatoēs eaz viū descēderēt in infer
nū. Propter idem peccatū hoc quod diuinā
exclamat vindictam. veniūt sepius fames
guerre. pestes. mortalitates. imundacōnes

aquarū. pdicōnes regionū. ⁊ alie multipli-
ces dades prout scriptū ē testant. Princi-
pale vero ⁊ efficac con peccatū hoc et gñalit
aduersus luxuriam remediū. est sobrietas
vidus. malozū vitare conforcia ⁊ ocii. ma-
las et noxias cogitacōnes statim repellere
ne figantur in corde. ex toto conatu preces
ad deum. virginem mariam. sanctos san-
ctasq; dirigere cogitacōnes suas aliofū di-
uertere. ⁊ interdum corpalem penā libēter
assumere. quē admodū quidam peritus lin-
guā propriā mordēs ⁊ tēptacōnē alloquēs
spuendo dicebat. phy. phy. phy. horrenda
immundicia. et tu nequissime demon ausus
es michi hanc illusionē pñtare. Huius
demq; peccati luxurie plurime sūt alie spēs
scdm varios hōim status. quē admodū car-
nalis omixtio affiniū. parentū. aut aliorum
feligiosozū. Item psonarū viduaz. aut vir-
ginū ⁊ stupracō. qñq; raptus violentus ex
quib⁹ infinite dades oriunt. vt q; persona
aliqua in via pdicōnis cōstituit. aut perpe-
tuam incurrit infamiā. vel seipam occidet
aut infantem ex stupro natū continuo non
baptizatum iugulabit. aut demq; tot⁹ vn⁹
status aut cōmūtas infamiā aut ruinā
pacietur. Sentim⁹ postremo huius peccati

in sompno fantasias & illufioēs. tunc tamē
est peccā piculū. cū q̄s antea vel pt̄ in vigilia
in nocturna fantasia vel pollucōne delectat̄

Capitulū. xij. de octauo caite p̄cepto

Ctauū p̄ceptū est. Non falsum testi-
moniū dices. Hoc p̄cepto omē men-
daciū phibet̄ illud quod in alteri⁹
p̄niciem omittitur. q̄ si iuramētum infuene-
rit graui⁹ peccat quia piurus est. Nūq̄ enī
pro salute etiā hoīs corpali vel spūali debet
quis piuriū cōmittē. siue coram iudice siue
seorsum. Periuuriū vero quod q̄s in iudicio
publico omittit est casus episcopo ad soluē-
dum reseruat⁹. Cōñ p̄ceptū hoc ḡuiter
peccāt qui in cōfessione mendaciē peccatum
celant. aut aliū inique accusant. Insup cōñ
p̄ceptum hoc agunt qui delectabilē nimis
admuētis nouitatib⁹ aut alioꝝ diffamacō-
nib⁹ aures credulas pretēt occasionē inde
peccā assumētes. asserētes nimia leuitate de-
primis mala. Zelotopi p̄terea vel suspicō-
si primos & actus eorū male & sinistre iudi-
cantes. aut inēpretātes adeo. vt ex huius
modi credulitate falsa. iniusta bella & lites
sepius moueantur

Sequitur. Terciuūdecimū capitulum
quod nonū ambit p̄ceptum

Onū p̄ceptū est. Non concupisces uxorem
proximi tui et similit̄ nec femina
virū concupisecat. Hoc p̄cepto distri-
cte prohibet ois mod⁹ gestus extior mal⁹
quo trahit̄ alius vel sollicitat̄ ad peccatum
luxurie. siue per internūcium. siue per missio-
nem litterarum. siue per minas violentas
siue etiam per munera. per promissiones. p̄
mendacia. aut fictas adulationes. aut in-
super superfluo vestimentoꝝ ornatu. inordi-
nato aspectu vel incessu. verbis turpib⁹ aut
deniq; tactu quolibet luxurioso. sicut fre-
quenter contingit in amplexibus et osculis.

Sciendū est nāq; qd ois concupiscentia car-
nalis coniunctionis p̄ter m̄imomale vinculū
etiam solo volūtatis consensu plenarie per-
petrata. est mortale peccatum. vbi carnal-
copula minime subsequetur. Equidem
vera est hec regula magistralis. Omnis cō-
pleta voluntas siue bona siue mala p̄ facto
reputatur. Mala voluntas pro facto repu-
tatur. In peccati genere peccare potest p̄-
sona m̄imomali⁹ alteri copulata. quē ad
mod⁹ et soluta vt si mulier alteri⁹ q̄ viri sui
carnalem societatem concupisecat. Omis etiā
consensus plenari⁹ et deliberatus. quo q̄s in
turpibus et carnalib⁹ cogitacōib⁹ delectat̄

vbi etiā deest voluntas adū extiorē perpe
trādi. scdm plures doctores est mōile pccm
Patet igitur ex premissis omēs āplex⁹
oscula & similes attact⁹ pncipalit⁹ ex luxu
riosis cogitacōib⁹ prius enumeratis pce
dentes. sunt graua delicta. tātoq; grauiora
si psonē fuerint affines. aut religiose. vel e
iusdem sexus. et qđ enormi⁹ est. si in talib⁹
attactibus vel osculis talis nō seruetur ho
nestas. q̄lis in publico seruare. Quāobre
si quis in premissis attactib⁹ vellet alteri
vim inferre. deberet alius ex aduerso quē
admodū p vite corporalis tuicione viriliter
ēistere. siue verbis siue factis. aut validis
damozibus. aut demiq; factū tale psonis ip
sum in hoc iuuat valentibus & ad hoc astri
ctis reuelādo. Alioqn talis quiquis ille est
nō sincerit⁹ suā diligit castitatē et honorem

Capitulū. xiiij. decimū declāt pceptū

Ecimū pceptū est. Nō occupas rē
primi tui. Hoc est alteri⁹ cui⁹ cūq;

Et intelligit⁹ hic cupiditas p̄hibe

ri quēadmodū sup̄ vt in sexto pcepto de fur
to & latrocinio explicatū est. Prohibet enī
hic cupiditas & volūtas mala. cū mala
volūtas vt paulo ante dictū est p facto epu
tat. Tali nāq; cupiditate cadit frequēter

homo in inuidiā. et in impaciētiā sui sta-
tus. et dei blasphemiam. apud se non recte
cogitans bona temporalia se iustius merū
isse q̄ talis sius vicinus. quod idcirco de⁹
iniustus est. et sibi non nisi frustra et mani-
ter seruiendum est. q̄ si incōmodum aliq̄d
aut dampnum alteri contigerit. stultus ille
letatur et gaudet asserens pro suis deme-
ritis et occulta malicia hoc eidem accidere

Contra preceptum hoc r̄ductiue peccant
operū misericordie tam corpaliū q̄ spūaliū
seu elemosinarū retentores. veluti. paupib⁹
indigentib⁹ cum facultas ad est. et occurrēte
euidēte nēitate non subueniētes. et specia-
lit̄ pntes p̄rios. quos pudēdū est mēdica-
re. a deseruiētes efurire aut egē p̄mittētes
Cōsimilit̄ peccāt q̄ seruiorū suorū salariū vel
lucrū iustū iniuste retinēt. q̄ in elemosiarū
p̄textu aut fundacōnis ecclesiarū occupant
iniquē aliorum bona dicentes proximos ni-
mis diuites esse et eisdem abuti nec eis pro-
pterea restituenda fore. Condempnat eos
namq; approbata pauli regula affirmans
non esse faciēda mala vt inde bona eue-
niant. Nec quo quomō p̄ peccm offendend⁹
est deus. eius trāsgrediēdo p̄ceptū q̄leūq;
bonum inde prouenire contigerit

Capitulū .xv . ostēdit q̄liter in hīs
decem preceptis velud in mundo quodā spe
culo . facies cōsciārū nrarū debem⁹ inspicere
Et igit̄ sunt decem legis p̄cepta diui
ne sup̄ius enarrata . in quib⁹ quasi
speculo quodā polito terfo et mūdo
religionis xp̄iane veritatē p̄legere et toci⁹
vite nostre ac aiarū cōsciārūq; nrarū pul
chritudinē atq; feditatē possumus disticte
conspicē . Hīs medianūb⁹ cognoscit homo
vite sue decursū . qualis diuina precepta ser
uauit . quātūcūq; deuiauerit . quib⁹ modis
secūdū varias p̄ccōz sp̄s deum offenderit
qualis demiq; p̄ccōz cōfessio habenda sit
Quod si predictoz aliq; a quoq; non plene
intelligant . cōsulat sup̄ hīs sapiētes potissi
me ac deuotos viros . Omis nāq; persona
postq; ad ānos discrecōnis puencit si cōsen
su volūtario plenario et deliberato horū ali
cui preceptoz p̄ contēptum inobediēs exsti
teit . dilectioni dei amorē creature p̄ponendo
extra salutis statim efficiē . a in dāpnacōis
piculo statuit . nec gratū aliquid deo dignū
bitudine opatur . Quāq; si tēptacōem gūē
aut diurnā ire siue luxurie vel alius p̄ccī
quis incidat . si ipsa tēptacō hōi displiceat
aut eidē hō resistat . vel nō plene a deliberate

C₁

cōfenciat mōrlit nō peccet . p̄mo sepe nullo
mō peccat sed magnū erga deū premiū me-
retur temptacōi viriliter resistendo . Hic
iam prospicere datum est quib⁹ vñs et mo-
dis decem hec p̄cepta infringantur . septem
mōrlibus ⁊ capitalib⁹ p̄c̄is . q̄ sunt supbia
inuidia . Ira . auaricia . gula . luxuria . ⁊ acci-
dia . Quib⁹q; item ext̄iorum sensuū minist̄io
qui sunt . visus . auditus . olfactus . gustus . ⁊
tactus . Sicq; q̄squis in hijs decem p̄ceptis
speculi vite . se diligēt̄ intuet̄ recte se cōspicit
seq; p̄pendit et hijs obediēs discrete sapit

Capitulū . xvi . explicat q̄liter triplicem
veritatē ore vel corde confitēdo . a statu p̄c̄i
mōrlis ad statum gracie resurgimus

Ciens n̄lomin⁹ noster misericordis-
simus pater de⁹ . ⁊ cognoscēs nr̄am
fragilitatem p̄maximā . et ad malū
promitatem . multiplicib⁹ vñs mortali vita
durante paratissimus est nobis delicta re-
mittere ⁊ graciā conferre . si dūtaxat veraci-
ter ⁊ ex corde sibi tres s̄scriptas veritates
porrigam⁹ . Prima veritas est . dñe sic vel
sic cōñ v̄ram bonitatē peccaui quod michi
displicet . racōe cui⁹ ⁊ penitentiā ago qz vs
offendi . qui totus estis venerand⁹ et colen-
dus . quodq; mādatū v̄m t̄nsgressus sum

Secūda veritas est. Dñe bonū habeo p̄posi-
tum ⁊ desiderū v̄io iuuamē mediāte michi
in futurū precauendi ne incidā in peccatū ⁊
ocasioēs peccōrū iux̄ possibilitatē viriū eui-
tandi. Tercia veritas est. Dñe bonā habeo
volūtātē peccōrū meorū cōfessionē integrali-
ter faciendi pro loco ⁊ tpe sc̄dm tuum ⁊ sc̄e
matris ec̄c̄ie mandatū ⁊ p̄ceptum. Has
veritates q̄squis qualicūq; loco ⁊ tempore
sincerit̄ non fide aut mēdacit̄ ex corde p̄nū-
ciauit. securus existat se in salutis ⁊ gracie
statu cōsistere. ⁊ vitā eternā merei. quāuis
omia enarrata prius crimiā cōmississet. Si
etiā talis absq; alia confessione cōtinuo de-
cederet. in absentia sacerdotis. dormiendo
aut alio quouis modo morte subita preue-
tus. idē finalit̄ saluaretur. acerbissima pur-
gatorij pena mediāte. Ex quo notandū
⁊ salubre cōsiliū elicitur. vt xp̄ianus quilibz
singulis dieb⁹ bis aut semel sero et in ma-
ne. aut saltē festiuis diebus redeat ad cor
suū. cōsc̄iam examinās. an tres premissas
veritates p̄ferre valeat cū cordis sincerita-
te. sicq; intra statū salutis se eē cōfidat. Qd
si eas pura mente fateri non valet obstāte
volūtate peccādi. qua actualit̄ delectat̄ aut
iniquo p̄posito ⁊ quīs occasioēs peccōrū

C. 7

vitare reuult queadmodū illi qui peccatis
carnalibus meriti resurgere nolūt. aut vsu
ras suas aut iniustas mercaōnes ⁊ lucra
cōtinuāt. vel iniuste retinent alienū. Quiq;
alterius odio. vindicte desiderio flagrantēs
in nocendi pposito perseverant. Certissime
sciēt hī ⁊ similes nō episcopū aut papam
tales absoluē posse. quāq; talib; salutare
consiliū detur. vt per seipos vel alios bona
que poterit opentur orando vel elemosinas
dando. quo deus eorū corda illuminet ⁊ ad
bonū dirigat ⁊ uertat. Nullū est enī bonū
adeo exiguū qd nō tandē de? eterna vel tpa
li mercede remunerēt. Multoq; melius est
tpale bonū ⁊ minimū q̄ omīno nullū pme
reri. Saluberrimū est etiā laudabilē consue
tudinē illesam seruare. ne eam semel dissol
uendo nūq; in eternū forte resumat

Capitulū. xvij. oñdit q̄s sit cōfessionis mo
dus ⁊ dat circa hoc vnū breue documētum
Vocienscumq; accedit homo ad cō
fessionem peccatorum explanandā
hoc est de necessitate semel in anno
circa solempnitatem paschalem aut cum
mortis imminet piculū aut in sacramētū
susceptōe. Ad frequēciōrē enī confessionem
r̄gularit̄ nō tenemur quāq; sepi; confiteri

multū prodest ad augmentū gr̄ie. ⁊ distidi-
orem cognitiōem. ⁊ explicatiōem peccōꝝ. debz
p̄meditari confessurus quid aut in quo deliq̄-
rit. cum examīe diligenti sc̄iam discuciens
ac si magnū inde tēporale bonū reportaret

Accuset se postmodū peccōꝝ huīliter. nō
irrisorie veraciter nō fide. vitupando se nō
laudādo. pure recte atq; sincerit̄. facta imp-
tinentia dimittendo. discrete insup vt non
reuelentur hīj quos consortes ⁊ socios ha-
buit in peccō. De hīs enī cōfessor inquirens
ḡuiter etiā peccaret. nisi forsā sc̄dales hu-
iusmodi causa petendi cōsiliū ad eorū pellē-
dā violentiā confitēs detegeret. aut fortas-
sis ad explicatiōem pecc̄i sp̄em ncc̄itas eos
manifestari posceret vt si quis cū sola sorore
carnalit̄ om̄ixtus fuit. in quo casu q̄rend⁹
esset cōfessor p̄sonā in cōfessione detectam
ignorans. Super casibz aut̄ ad absoluē-
dū ep̄o reseruat̄. aut sup̄iori. remittat sa-
cerdos inferior cōfitentē ad prelatū l̄ sup̄iorē
eum potentē absoluē. nisi forsitan cōfidenti
mortis piculū imminēt. aut magnū aliqd
sc̄adalu ex hoc obziri. vel pecc̄i reuelatiōem
sequi cōiectura pbabili formidet. Hoc ve-
ro pro r̄gula certa ⁊ documēto salubri tene-
atur vt nūq̄ pro peccato secreto vel occulto

C m

penitentia publica penitentib⁹ imūgat. nec
penitētia imponat quā nequeāt aut nolit
sufferre. Non debz rursus confitēs imūctam
sibi penitentiā faciliter reuelare. quo cōgit
interdū peccatum suū prodi. aut cōfessiois
dicta aut introgata nimia leuitate detegē
Hec enim oīa secrete cōfessiois integritatē
concernūt. nisi qđ absit cōfessor penitentem
ad malū aliqđhortaētur. Est p̄tēa vtile
a efficac̄ remediū diligentius r̄tinendū ab
hīs qui puerſa indimacōne vel cōsuetudine
incidunt in aliqđ enorme p̄c̄m a quo non
de facili retrahūtur. qđ scilicet seipos ad penā
aliquā pecuniariā vel aliaz vsq; ad certum
tempus prefixū cū certo racōis moderamie
cōstringāt. quocienscūq; in id p̄c̄m incidē
conuēgerit. Dicūt namq; sepius insipientes
aliqui se a peccato gre. luxurie. piurij. et si
qđ est simile abstinere nō posse. qui tamen
hoc ip̄o salubri remedio velut mendaces fa-
cillime cōfutant cū vnius albi vel franci in
emenda cuiuslibet t̄nsgressiois eis inflida
pena. ipsos a perpetracione iniusti operis
retraheret. Vnde manifeste conuincitur
eos diuini precepti et proprie salutis intul-
tu. a consuetis vicijs abstinere posse. nisi
fictam et peruersam haberent voluntatem

et tales velut fatui veritati non credunt nec o-
bediunt quousque supplicia luat. et delictorum suo-
rum seram et infructuosam penitentiam agant. Sicutque
iusto dei iudicio ut qui penitere de commissis cum
possunt non volunt. cum velint nequeant

Capitulum. xviii. concludit non esse quem
quod ab alio ad peccatum impellendum. sed ad bo-
num potius opandum

Ostremo quod quis agat homo in perso-
na sua. summe caueat alium ad male
agendum sollicitare. aut verbis aut
factis. exemplis vel consiliis aliquid agere quod
de se sit occasio ruine peccati. specialiter coram
iuuenibus aut personis innocentibus. Hoc enim
periculosum est singulareque demonum officium. quem
admodum bonorum angelorum interst specialiter
homines inducere ad bonum. Comptum est etiam
frequenter accidere. quod homines aliorum ad malum
impulsores vix aut nunquam delicti sui condignam
penitentiam assecurantem perficiant. quod nequeunt
eos corrigere ad bonum quos deceperunt. iam
forte damnati sunt vindictam a deo postulan-
tes eternamque eis maledictionem iugiter impetra-
tes. Sicuti ex opposito iam saluati aliorum do-
ctrinis et factis aut opera diligentibus. qua nullum
deum opus ad sacrificium acceptius esse potest
et ad peccata delendum validum pro suis adiutoribus

Cm

preces indeficienter effundunt. Curet etiam
propterea fidelium quos iuxta cognitionis et virtutis
a deo sibi concessarum facultatem monitionibus et
exemplis alium ad bene agendum incitare. pater
filium. doctor discipulum. et sapiens instruat
ignorantem. Rogemus tamen pro mutua pace
et unanimi inuicem caritate. quo post mortem
corporis huius plenam beatitudinis participes
simus. quam nobis concedat deus vnus euen-
tialiter et personaliter trinus qui est benedictus
in secula seculorum. Amen

Sequitur examinationem conscientie

Visquis a morte peccati ad salutis et
gracie statum volet resurgere. quod quod
ut adus sui et intentiones ad vitam
eternam utiles sint et meliores. necesse est quod
delicta sua recogitet et cognoscat. dolens de
omissis. atque proponat auxiliante deo a peccato
mortalium se precauere et abstinere in futurum. firmum
preterea ac sincerum propositum habeat competens
tibus loco et tempore peccata sua saltem mor-
talia distincte et integraliter confiteri. Quod
ut commodius fiat. priusquam confitens cri-
mina sua reuelaturus accedat. ipse circa ea
matura morosaque diligentia premeditari
tenetur quasi magnum aliquod emolimen-
tum inde reportare se crederet. ut complete

magis ip̄a confessori suo ac lucidius expr̄mat
Quia vero plurimi simpliciu ob negligentiã
aut ignorantia non excusantem sed potius
accusantẽ. modos et sp̄s nesciunt peccatorũ
p̄ns confecta est tabula. quã inspicientes
confessuri. cogitacõẽ p̄uia instructi sufficien-
ter ad salutẽ poterunt sua p̄cã cognoscere
memoriterq; tenẽ. ⁊ confessoribus vtiliter re-
serare. Procedit autẽ tabula sedm numery
⁊ ordinẽ p̄cõz mōiliũ. que sũt supbia. inui-
dia. ira. auaricia. accidia. luxuria. gula. Cõ-
fessus ergo tuã primit⁹ sc̄iaꝝ examinãs
interroga te. circa p̄cẽ supbie. Si vanã tui
laudẽ ⁊ p̄riam excellentiã quesuisti aut o-
ptaisti p̄pter bõ fortuita et caduca. diuicias
scilic; aurũ ⁊ argentũ t̄renasq; possessiones
aut propter naturalia bona scilic; corporis
pulchritudinẽ fortitudinẽ iuuentutẽ ⁊ simi-
lia. seu etiã racõne gratuitõz donõz sicut
est dei cognicõ vel affectus deuocõ. Si alios
cõcepisti p̄pter alicui⁹ horum bonõz p̄cedẽ-
tium defedũ. Si aliqua opa fecisti vt inde
mundanã laudẽ accipes. vel vt alij te meli-
orem q̄ ipse sis eputarẽt. ⁊ multo magis si
hoc fecisti pretertu ypocrit̄ fide. q̄ vt alijs
eẽs exemplar in bonũ. vel eos a malo t̄tra-
heres. Si nimiu p̄tinacẽ inuisus es opinioi

Si p̄sumpcōne motus aggressus es ardua
sciam tuā aut potentiā excedentia . aut tuo
statui aut studio indecentia

Circa p̄ccm̄ Inuidie

¶ de alteri⁹ incōmodo letatus es cū
ei infortunium aliq̄d contigerit . aut si
diffamacōnē seu p̄secucōem incurre
rit . Si de bonis alteri⁹ doluisti . q̄ bñ famat⁹
bonus pulcher sapiēs eloquēs deuot⁹ aut
religiosus existat . Si malum alteri p̄opta
sti vel bonā famā ipsius m̄ōraſti verbis in
quis de eo publice vel secrete manifeste aut
fraudent̄ platis . eius verba aut opa si
mistre iudicādo aut in peiorē partem frequē
ter interpretando

Circa p̄ccm̄ Ire

¶ diu cū consensu irā contra p̄ximū
tenuisti cū desiderio vindicte vel ap
petitu nocendi p̄ te vel aliū verbis
aut factis . Si Ira vel odio cōtra quemcūq̄
cōtumelias p̄tulisti aut in rebus nocumen
tum p̄buiſti vel irrisisti . si eū percussisti vulne
raſti occidisti . Et attēdat diligēter an leſus
sacerdos aut cleric⁹ extiteit . Si a leſis a te
l'iniuriā passis veniā petē reuisti cū p̄ser
tim equales tibi forēt . aut in nullo subiecti
Si arma inuasiua ad nocendum tulisti . Si

alteri mortē siue lesionem illicite minatus
es etiā apposito iuramēto. Si secretū alienū
reuelasti. si huiliter a te veniam petētibz
indulgentiā denegasti. Si motus ira iurasti
nequit vel piuitiū omisisti aut si deū blasphemasti.
ludum alearū aut aliū exercendo. Si
odio vel rāore peccā q̄ iusticie zelo placita
cōmibus vel litibz aliū vexasti. si alteri male
dixisti p̄sertim p̄ntibus aut propinquis

Circa peccm̄ Auaricie

q̄ alio nesciente vel nolente retines
illud qd̄ est suū. Si furtum rei sacre
aut eccl̄iastice vel alterius cuiuscūqz
intra eccl̄iam vel locum sacratū cōmisisti. Si
contra deū ingratus indignaris q̄ non tibi
sicut et ceteris prouenerunt diuicie nec ad
votum prospere succedunt omnia si ob hoc
immemor dei beneficōrum sibi seruire contē
pnis. Si cōmūia bona dominorū vel parētū
laute nimis in vsus proprios consumpsisti
aut mercenariorum et seruatorum iustum
lucrum non eisdem tribuisti. Si falsas et
iniustas mercaturas exercuisti et modum
inquiras. Si falso et mendaci artificō vsus
es. modum quere. Si symoniam in te vel
in alio perpetrasti. Si cōmutacōne vsuraria
cum alio contraxisti. aduertatur modus

Si sine lucri periurus fuisti. si ludis prohibi-
tis ut est tarislorum ludus. auaricia motus
te immiscuisti. Si festiuis diebus spe lucri
manualem laborem aut mercacionem per te
vel per alium fieri consensisti. Si commissa tibi
in testamento vel aliter legata vel eleosinas
perficere et distribuere neglexeristi. Si opa miseri-
cordie et elemosinas occurrere necessitate obla-
tiones et decimas soluere contempseristi. Si fida adu-
lacione vel intencione pecunias extorquendi
alium deceperisti aut etiam irriseristi. Si parentum
vel mariti bona eis inscijs abstulisti. Si pro-
prias et alienas possessiones inutiliter consumps-
isti. si alieni dampni causa et occasio voluntarie
et gaudenter extitisti ut lucrum inde vel como-
dum reputares ut exempli gratia si inter duos
iura moues ut ex eorum mutua lite aut verte-
re vel occasione emendam iudicialiam aut pro-
cunij lucrum feras. Si famem aut pestilentiam
optas ut per eam diceris. aut de parentum morte
gaudes. ut suam hereditatem accipias. aut si
piuras aut alium ad piurandum impellis ven-
dendo et emendo. Si in artificio quocumque inuti-
les adiuueis nouitates ut ditacionem habudes

Circa peccatum Accidie

¶ missam et horas vel aliud diuinum offi-
cium seu seruicium omisisti celebraere ad quod

dicenda tenebaris. Si in festis specialiter
ab ecclesia obseruari p̄ceptis. aut alias per
tristicā negligētā vanitatē aut ocū. ecclia-
sticū officū. p̄dicacōnes ⁊ sermoēs audire
p̄tēpisti. Si excessum tēpus diebus presertī
festiuis in verbis aut factis ocōsis inutilē
confūpisti aut ecclia-
sticū officū sermoibus
garrulis turbasti. Si idē prestitū tempus ex-
cessiue dormiendo in lecto tuo demorādo. vel
aliē male occupasti. Si per negligētā aut
incuriam sanctas habere meditacōnes mor-
tis iudicōꝝ ⁊ beneficōꝝ dei erga te preter-
misisti. Si pro benefactoribus tuis viuis et
defunctis preces fundere neglexisti. Si con-
missorum tuorum regimini et cure non re-
cte sollicitus exististi. Si negligenter de pec-
catis contritus es aut confessus vel ante
confessionem circa peccata tua premedita-
cōnem habere noluisti. Si peccatoꝝ tuorum
oblitus es vel inūctā penitētā min⁹ debite
p̄fecisti. Si q̄libet vota vel p̄missa infringēdo
t̄nsgressus es. ⁊ attendat̄ modus. Si dem̄
q̄ p̄ceptorū ecclie fuisti transgressor. vt si
publicā eucaristie sūp̄cōnem vel aliorum sa-
cramentorū suscepcōnem distulisti. Si non
recte ipsa sacramenta recepisti. scilicet non
premissa debita integrali confessione

Circā peccatū Luxuriē

7 morosas cogitacōes circa cānalē
adū cum cōplacētia ⁊ delectacōne
nocīua in corde tenuisti. si cogitacō
nibus talib⁹ carnalib⁹ vel aspectibus aut
verbis aut signis aliquib⁹ motum carnis
excitasti nec eidē sufficientē restitisti. si hui⁹
peccati occasiones nō fugisti aut quod deteri⁹
est easdem percurasti. Si p tales tēptacōes
vel motus in luxuriosū consensum cecidisti
affectandi extius opus si posses vel audēs
pferre. Si attactū aliquē inhonestū vel pru
ritū in mēbris pudendis exercuisti ex quo
carnalis delectacō secuta sit ⁊ modus dili
gentē aduertat. Si taliū peccatorū erga alios
causa. ⁊ ruine occasio fueris. verbis. oscul
āplexib⁹. aut alijs signis vel forte picturis
⁊ figuracōib⁹ inhonestis. Si dormēdo hāc
carnalē delectacōez vel pollucōnē incurristi
Si cum alia psona carnalē cōmixtionē inci
disti ⁊ attendat cuius gradus vel iudicōis
foret psona. an vxorata alteri. aut virgo. si
gnē ppinqua ⁊ in quo gradu. si scāmialis
religiosa. aut in sacris ordimibus cōstituta
si tibi consensit aut ei violentiā intulisti. Si de
miq; eiusdē tecum sexus aut alteri⁹ erat ⁊
expmatur modus. Si luxurie peccatū opere

confirmaſti alio ordine q̄ natura dictauit
Si m̄imonij legitimā honeſtatē nō obser
uaſti racōe opis in ſe vel circūſtantiay que
magis in oſſeſſioē certis ſūt interrogacōib⁹
cognoſcēde q̄ verbis vel ſcriptuīs quib⁹ ſu
lit in publico reſerandē. Si diebus feſtiuis
mōrib⁹ aut min⁹ ſolempmb⁹ talia peccā
ppetraſti aut forſan in ſacraſtis locis. Si
abortiuū pcreaſti aut fetum ex utero naſci
impediuiſti. aut obſtricturā veſtimētorum
aut p agitacōem corp⁹ immoderataſſe vel
choreis vel alijs plurib⁹ inuſtacionib⁹ mo
dis. Si diſſolutis aut inhoneſtis aſpectib⁹
a choreis a geſtibus incoſpoſitis vel innata
pulcritudine aut ſuco mendaciter colorata
vel deniq; veſtimentis ſuperfluis alios ad
malum allicere voluiſti. aut te cōcupiſci ab
eiſdem affectari. ſi a tibi m̄imomialiter con
iūcta perſona carnalis copule debitum infir
mitate aut alio legitimo impedimento cel
ſante denegaſti.

Circa peccatū Gule

¶ ieiunia ab ecclia obſeruati māda
ta tranſgreſſus es. ceſſante infirmi
tate. impotentia. vel alia racōnabi
li cauſa. ſi ex nimia cibi vel potus ſūpcione
Ebrietatem. Lururiam. Diſſenciones. aut

corporis infirmitatē incuristi. Si ob eandē
causam studiū. laborē. mercatōnē vel aliud
opus ad quod agendū tenebais omisti
Si per nimios sumptus in potibus et cibus
te vel tuos heredes indigere aut mendica
re coegisti. si deniq; nimis auide aut habū
dāter cibū sūpisti. vel delicata fercula curi
ose pparasti. aut horā comedendi puenisti
sic q̄ ex hoc p̄ceptum aliqd̄ dei vel ecclie sol
ueret. vel grande aliqd̄ corporis incōmodū
sequetur. Per hec aut omia que de septem
peccatis mōribus iam explicata sūt. potest
homo cognoscere quib; modis quīq; sēsuū
extiorū mīnisteio cōiūderem legis p̄cepta
cōiū misericōrdie opa ⁊ duodecim nre fidei ar
tículos deliquit. vt non sit opus hec poste
riora p̄oribus addē nisi quis enumeratis p̄
orib; specialiora ⁊ p̄ticulariora adiūgē voluit

Ad plenariū aut p̄cedentiū intellectum
vt agnoscat qualit̄ uite sit faciēda. nōnda

Primo q̄ de cōiū rēgula sūt aliq̄
est. ⁊ ecclie p̄cepto tenet̄ quilibet
ad minus semel in āno circa pa
schā p̄cā sua cōfiteri. cum etiam

eukaristiā aut aliud sacramentū suscipere
intendit. tūc etiā cū mortis imminet piculū
Cum p̄cerea ip̄e qui peccatōrē absolūē p̄ot

d,

adest. cuius presentia nūq̄ in posterū haberi
formidat. q̄uis sepi⁹ cōfitezi profit. quater
videlicz ānuatim vel mēibus singulis aut
quolibz solēpm̄ festo iuxta p̄sone facultatē
a statū. Scdo q̄ cōfessio in loco patēti vel
publico fieri debet. ne occasione secreti loci a
p̄teriti deuocōis. ipellat dyabol⁹ ad malas
cogitacōes. a iniqua verba vel opera. nūq̄
etiā confessor confitentis vultum aspiciat.

Tercio q̄ multa sūt crimina a quib⁹ p̄ccō
rem sacerdos simplex absoluere nō potest
nisi penitētiar⁹ fuit. aut a p̄lato sup̄iori po
testatē accepit. quēadmodū sorilegiū qd
aliquōdo p̄ abufū sacratū rerū cōmittit. aut
ex alijs reb⁹ friuole causa querit q̄ nō est
causa intenti effectus. q̄ p̄ res sacras cōmit
tatur sacrilegiū. qd est fur tū rei sacre vel in
tra locū sacrū p̄cussio violēta sacerdotis l
derici. Symonia. heresis. ceteraqz crimina
q̄b⁹ eo factō excōicacōis sentētiā incurrūt
delinquētes. homicidiū p̄cussio patris aut
m̄ris. piuziū in iudicō publico cōmissum. ad
ulteriū signāt notoriū. mulierū rapt⁹ violē
tus. defloracō virginū. cōstupracō sc̄imonia
liū. a incestus cū cōsanguineis intra quartū
gradum. vtorū fractio. oppressio paruulo
rum infantium ob negligētē custodiam

peccatū item turpissimū et abhomiabile qđ
contra naturā dicit. siue in p̄pria p̄sona per
mollicie p̄petratū sit. siue in alio omissum q̄
eiusdē serus existit. vel in p̄sona alterius
serus si fiat in alijs membris. q̄ natura ad
gñacōnem deputauit. vel si demiq; in alia
specie admissum sit. Talia nāq; crimīa ḡui
ora sūt q̄ sit elus carmū in sacrosco die ve
neis. vnde et de eis tenetur p̄ccor expresse
cōfitei. sub pena eterne dāpnacōis. Quā
to q̄ p̄sona cōfitens debet habē voluntariū
p̄positū omīa p̄cā sua iuxta vires integra
liter explicādi ⁊ ad interrogata veritatem
sine mendacio respondē ad sui accusacōnē
vel excusacōem. Itē celare etiam deb; p̄ccm
alius. nisi fortassis aliē suū p̄ccm reuelare
nō possit. vel nisi personā talē ad suū cōmo
dū spūale cōfessori detegeret absq; p̄iudicō
cuiuscūq;. Quod si p̄latus superior vel penitē
ciari; nō singula p̄cā cōfitentis integralit̄
sed solos casus reseruos audire voluerit
reseruet p̄ccor alia delicta miōri sacerdoti
potestatē sup hīs habēti cōfēda. Quōto
q̄ nullus in iudā penitentiā recipere deb; nisi
quā p̄ficere voluerit. quā ⁊ celare tenet vna
cū alijs cōfessori prolati aut interrogati
nisi forsan qđ absit idē confessor cōfitentē

dy

verbis aliquibus ad malū inducē miteretur.

Sexto q̄ si grāde q̄d alicui ēstitūendū sit
et is ignoret cui debeat ēstitui. vel etiā si voto
rū omutacō aut relaxacō faciēda sit solaf
p̄lat⁹ supior. vel ali⁹ horū ptātem hñs non
tm̄ sacerdos infeior. Septiō q̄ sup p̄cis
in gnali supi⁹ numeratis si casus speciales
occurrāt vel numer⁹ delictoz. tenet hoc ofi
tēs explicare tūc. p̄sertim qñ pticulaitas ca
sus. vel numer⁹ specialē habet ānexā mali
ciā mōzle. vt cū qs decē frācos abstulit pau
peri. vxorē et filios habēti vel in loco sacro g
ui⁹ p̄cēm est q̄ furtū p̄cise in gnali omisisse
Et p̄iformit in alijs casib⁹ pticulaitas exp̄
mat. put ofitēs memierit scdm bñplacitū
ofessois. obmissis circūstātijis alijs ad p̄ci
guitatē impertinētib⁹. Octauo q̄ si p̄sona
ofitēs in peccādi p̄posito pseuerat. vel de no
uo p̄cēm iteraē disposuit. aut q̄ ablatū alci
scdm facultatē suā nō vult dimittē vel resti
tuere. aut q̄ a carnali p̄cō luxurie recusat
abstinere. vel q̄ nocēdi iniquū p̄positū reti
net. nullus hāc personā a peccatis cōfessis
potest aut debet absoluere quāq̄ tali perso
ne salubriter consulat. vt bona que p̄terit
interim perficiat. quaten⁹ eam deus in viā
rectā dignetur illustrare. Nonno notetur

q̄ p̄c̄m̄ q̄d̄libet t̄āto p̄ei⁹ ac detei⁹ est q̄nto
plurib⁹ intulit nocumētū. Propt̄ea si quis
fuerit alteri⁹ ruine causa ⁊ occasio vt inno-
centes p̄sertim iuuenes aut puellas suo oſi-
lio. hortatu. vel alio quouismō sollicitando
ad p̄c̄m̄. agat hui⁹ rei districtā penitentiā
⁊ p̄uret deceptoz ⁊ se correctionē aut emē-
dacōem totis viribus. p̄curando et per se ⁊
alios eos ad viā veritatis ⁊ sanā doctrinā
reducendo. In hoc enī oſistit p̄c̄o p̄ncipal
sue satisfactiōis ⁊ penitentie. Decimo q̄
si quis post oſcie sue examiācōem diligētē
ipse p̄c̄oz quorūdā etiam mortaliū a se omis-
sorū nō remiſſicat. tunc p̄ solam gn̄alem
oſſionem de ipsis absq̄ alia speciali salua-
bitur. si tamē ea prius oblita postmodū ad
memoriā redierint. ea specialit̄ certis tēpōē
et loco oſiteri tenet. Qua in re piculofū est
cōmissoz a se delictoz mortaliū p̄ negligē-
tiā atq̄ desidiā immeōrē fieri. Absolutō

Orma absolutōis sufficiēs ⁊ requi-
ſita pro p̄c̄is de quib⁹ oſſor inten-
dit ⁊ potest absoluē confitētē. Ego
absoluo te a p̄c̄is tuis. In noie p̄is ⁊ filij
⁊ sp̄s sc̄i. Amen. Et si oſſio fiat de excōica-
tione tantūmō. dicatur sic. Ego absoluo te
ab excōicacōne tua In noie p̄is ⁊ fi. ⁊ sp̄. ſ.

dm

Amen. Et si cū hoc fiat absolucō de peccato
ppter qd̄ lata est excōicacō vel de alijs ad-
dat̄ forma prior. Addicōes quedā alie con-
dicōnales aut inuolute tucius dimittūtur

Tercia ps hui⁹ opusculi de scia mortis

⁊ veraces fidelesq; amici cuiusp̄iam

egroti curā diligent⁹ agāt. p̄ ip̄si⁹

vita corporali fragili. et defectibili

conseruanda. exigūt a nobis multo forc⁹
deus ⁊ caritas p̄ salute sua spūali sollicitudi-
nē gerē specialē. In hac enī extrea mortis
necitate fidelis p̄batur amic⁹. Quippe nullū
est op⁹ misericordie maius siue cōmodos⁹
qd̄ ⁊ tanti apud deū meiti. ⁊ āpliois frequē-
ter estimat̄. quēadmodū p̄sone nū salua-
toris ih̄u xp̄i si in tr̄is nobiscū degeret imp̄-
sum seruiciū corpale. Quāob̄rē cura fuit p̄-
ti scripto cōponere breuē quedā exhortacō-
nis modū habēdū circa eos q̄ sūt in mortis
articulo constituti. valentē etiā gn̄alit̄ oibus
catholicis ad artē et noticiā bene moriendi
congrēdā. Continet aut̄ opusculū hoc bre-
ue q̄tuor pticulas scz exhortacōnes. interro-
gacōnes. oīones. ⁊ obseruacōnes

Prima ps cōtinet q̄tuor exhortacōnes

Prima exhortacio est. Amice dilecte
aut dilecta. cōsidera nos oēs s̄biectos

esse potenti manui dei . et ipsi⁹ volūtatī oēs
nos cuiuscūq; condicōis aut status reges
p̄ncipes diuites et paupes . mortis t̄butum
soluere necesse est . Venim⁹ in mūdum pigri
noy more . vt ex eo t̄nseam⁹ . non vt māsiō
nē in eo stabiliam⁹ . quim pot⁹ vt hic bene
et merito re viuentes . et deo seruientes hor
ribiles inferni penas euitemus . et gloriā
eternā habeamus

Scda exhortacō

Ecognosce diligētē cū gratiā adioē
a deo tibi concessa bñficia . qđ etiā tibi in
hac extrema hora sui cognicōez dederit . nec
te morte subita preoccupauit . gratias pro
hijis et alijs innumeris donis nūc eidem re
fer . ad suā infinitā misericordiā confugiens
et ommissis a te criminibus veniā hūiliter poscēs

Ollicite cogita Tercia exhortacō

te in vita tua pluriā delicta ppetrasse
quib; penā ferre meruisti . vnde et hui⁹ infir
mitatis et mortis penas pacienter tollerare
debes . rogās deū vt p̄ntis doloris acerbitas
remissionē opetur p̄ccōy . et purgatorij hor
ribilis cruciat⁹ in hāc afflictionē tuā p suā
misericordiā omute⁹ . Tollerabili⁹ est nāq;
hic p̄ncialitē q̄ in futuro puniri . quod si sic
corde contō paciens penā necariā tanq̄
volūtariā feres et oēm penā et culpā emittet

dm

deus. certusq; paradysum introibis. alioqn
per impacientiam eternam penam et dam
pnacōnem incurres. Quarta exhortacō

Vper omnia in hac extrema hora con
stitutus meditare circa tuam spūalem
salutem. nunq̄ enim fortassis in futurum
huius meditacionis occurret oportunitas
omnem aliam sollicitudinē et rerum terre
narū curam relinque. quas relinq̄ necesse
est. que etiam nec ab inferni precipitō cor
ruentē eripe valēt. pleā fide te deo cōmitte
et ei qui omnipotens bonus et sapiens est
te. tua et tuorum regenda prete. Omnem
preterea cogitatum tuū in eū dirige. astan
tes solummodo et superstites rogans. vt
pro salute tua deum precibus exorent.

Secunda pticula sex habet int̄roga
tioēs. Et Prima int̄rogacō est ista

glede aut dilecta. vis tu mori et vi
uere in soliditate fidei cristiane re
spectu dei a dñi nū ihu xp̄i tanq̄ ve
rus fidelis ⁊ obediens sancte m̄ris ecclie fili⁹
Respondet. volo. Secda int̄rogacō

Etis a deo remiam peccatoꝝ tuozū om̄is
sorum et om̄issorū que contra eiusdē
amorē. maiestātē atq; bonitatē egeis. Nec
eum put debebas honorasti. r̄spondeat. peto

Abſque ſincerū Tercia interrogacio
ppofitū et explicitā volūtatem vitam
tuā in melius omutare atq; corrigere. ſi vi
ta comes ſupfuerit. Rogas etiā deū vt tibi
graciā preſtet hoc ppofitū otinuādi verāq;
contricōem habendi Quarta interrogacō

S tu cōſcius tibi h̄pi alicuiꝝ peccati mō
lis vel crimis de quo nō ſis conſeſſus
Optaſne etiā cor tuū illūari ad obliuorum
criminū ſi que ſint habendā noticiā. ⁊ ſi tu
ſcires libēt ofiterere ea Quinta interrogacō

⁊s ablata p te reſtitui integralit̄ qntū
ad id teneris iurta tuarꝝ facultatū va
lorem. etiam vſq; ad omniū bonorū tuorꝝ reſ
ſionē ⁊ renūciacōnem. vbi alias ſatiſſactio
fieri nō valeret. ⁊ corā deo ⁊ homibꝝ viam
iniurie petis Sexta interrogacō

Indulges ex corde omibꝝ qui tibi no
cumentū intulerūt ob veneracōem et
amorē dñi nū ihu xp̄i. a quo ⁊ veniam ſpe
ras. petis ſimilit̄ indulgei tibi ⁊ remitti ab
h̄is quos verbis aut factis leſiſti. Ad has
omnes p̄miſſas interrogacōnes affirmatiue
reſpondeat. volo. Tercia pticula breues

R̄mo dicat infir
mus ex corde deū orans. Deus meꝝ
p̄ſſime p̄ter. Miſerere mei. Deus

me⁹ piſſime pater. In man⁹ tuas omēdo
ſpiritu meum. pater miſericordiarū miſericor
diā fac huic paupcule creaturē tue. Adiuua
me nūc etiā in hac vltiā nēcitate. Succurre
dñe iā aie egēti et deſolate. vt non a mali
gnis ſpiritib⁹ captiuē. ⁊ a canib⁹ inferna
libus deuoret. Dulciſſime ihu ob honorem
⁊ virtutē tue bñdiſſime paſſiois iute me
ēcupi intra numerū electorū tuorū. Saluator
me⁹ ⁊ redēptor me⁹. reddo me totū tibi non
me rennuas. ad te vemo non me repellas

Dñe paradīſū tuū poſtulo non ob valorem
meorū meritoꝝ ſed in virtute ⁊ efficacia tue
bñdiſſime paſſiois per quā me miſerum
redimere vluisti ⁊ michi paradīſū precio tui
ſanguis emere dignatus es ipſum michi
conferre ſeſtima propter quem nec tue diuī
cie aut potentia minuentur nec ipſe paradi
ſus anguſtior aut minor inuenitur

Alutet poſtmodū beatiffimā virgīnē
mariam dicens. Regina celorū mater
miſericordie ofugiū pccorū recōſilia me vni
genito filio tuo. ei⁹ demēciā p me indigno
peccatore interpella vt ob amorem tui mea
ēmittat crimina perducens in gloriā ſuam

⁊ angelos de hinc precibus inuitet inq̄
ens. Spiritus celorū angeli beatiffimū

assistite queso michi migrati ex hoc seculo
a potent eripite me ab omnibus aduersario-
rum insidijs et animam meam in vestrum consortium
assumite. Tu precipue angele bone custos

Ost hec inquiratur ab infirmo cui me-
scorum vel sanctarum magis deuotus exi-
terit vt illi precem offerat dicendo. O gloriosis-
sime sancte vel sancta singulari in te dum viuerem
spem a confidentiam reposui succurre nunc michi
in hoc extremo necessitatis articulo laboranti
nunc anxior supra modum. tempus nunc instat a
hora iam in adiutorium meum intende

Quarta ps quascumque obseruaciones edocet
vt sciatur quibus predictorum usus habendus sit
1) paciens nondum eucharistiam aut
extremam unctionem suscepit. interroge-
tur. an eadem sacramenta deuote pa-
tus est recipere. Si etiam super interrogacionibus pre-
missis viximiliter appareat responsiones paci-
entis existere. remedium apponat quantum id
commodius fieri poterit. vel per ministracionem
sacramentorum confessionis. eucharistie. aut extre-
me unctionis vel eisdem manifestando periculum
quod incurrat non plene satisfaciendo peccacionibus
super fide sua a salute conscientie peccatis. Moneatur
quod vt decedat tanquam verus a fidelis christianus
Attendatur si infirmus ipse excoicacionis

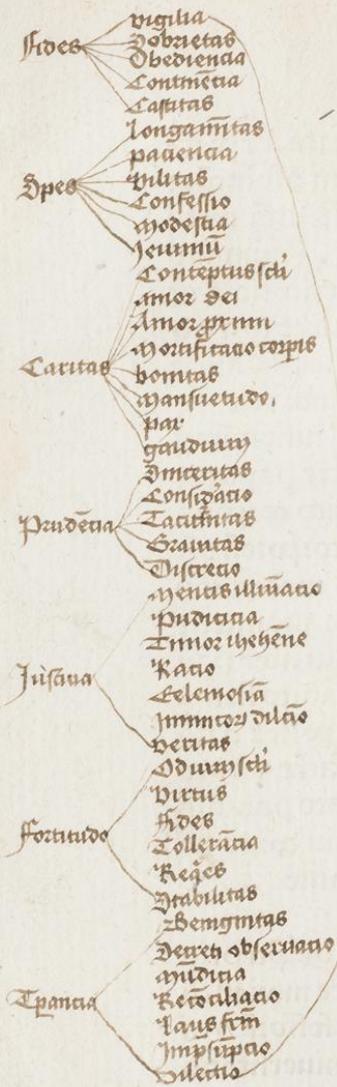
vinculo astrictus teneat et propterea submit-
tat se totis viribus ordinacōi scē mris ecclie
vt absoluat. Si moritur? plicū tempōis
spaciū ad suā recollectionē habeat. ne mor-
te festina pueniat legende forent coram eo
ab astātib9 historie et oīes deuote. in qb9
san9 et viuēs ampli9 delectabat. vel recēsen-
da essent diuina pcepta vt pfundi9 medi-
teē si quid aduersus ea negligentē oblitum
deliqueit vel p̄sens corā eo instructio r̄ticeē
Si paciens vsū loquēdi perdidit habet
tamen sanam et integram noticiam ad in-
rogaciones sibi factas vel oraciones coram
eo recitatas signo aliquo exteriori vel solo
cordis consensu respondeat hoc enim sufficit
ad salutem. Presētetur infirmo ymago
crucifixi vel alteri9 sancti quem san9 et inco-
lumis specialit̄ venerabat. Si non oīa p̄mis-
sa dici breuitas finat p̄ponende sunt oraci-
ones. illa presertim q̄ saluatori nostro ihu
cristo dirigitur. Nullatenus aut minime si
fieri possit morienti amici carnales. vxor.
liberi. vel diuicie. ad memoriā r̄ducantur
nisi in quantum id exigit patientis spūalis
sanitas et dum alias conuenienter omitti
nequit. Non detur infirmo nimia spes corpo-
ralis salutis cōsequende. ingeratur potius

eide p̄ma monico supius explicata. Sepe nā
qz per vnā talem manē a falsam solacōez
a incertā sanitatis corpore cōfidentā certā
incurrit homo dampnacōnem. Quinimo
hortandus est paciēs vt p contricōnem et
cōfessionem anime sanitatē p̄curet q̄ a ad
salutē corporis si sibi fuerit expediens valere
poterit a inde securior atqz quietior erit

Via vero frequentē corporā infirmitas
ex aie languore ortum habet papa per
ep̄ssam decretalē cuilibet medico corporis
districte p̄cipit. ne cuiq̄ egroto corporeā cōfe
rat medicinā priusq̄ de sp̄ualis medici con
fessoris scilic; requisicōne eūdem monuerit
Vinc expediēs vidētur vt in quib; libet pau
per; hospitalib; vel domib; dei statuto firma
retur. ne quis ibidē eger suscipi possit q̄ nō
p̄mo ingressus die cōfessionem facēt vel ydo
neo sacerdoti ad hoc ip̄m deputato paratus
cōfiteri se cōtinuo p̄ntaret sicut in domo dei
parisiensi laudabiliter obseruatur

Explicit opusculū triptitū de p̄ceptis
decalogi. de confessione a de arte moriendi
Ediū p̄ ep̄miū sacre teologie p̄fessorē Ma
gistrum iohem gerson alme vniuersitatis
parisiē Cancellarium

Virtus radix est omnium
bonorum custoditque omnium

Amadus Syntax Nostre de Dieu m'herbe

Amadus Syntax Nostre de Dieu m'herbe

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

A vertical grayscale chart with 19 steps, labeled A through M. The steps are: A (white), 1 (light gray), 2 (light gray), 3 (light gray), 4 (light gray), 5 (light gray), 6 (light gray), M (medium gray), 8 (light gray), 9 (light gray), G (light gray), 10 (light gray), K (black), 11 (black), 12 (black), 13 (black), 14 (black), C (cyan), 15 (black), Y (yellow), 17 (black), M (magenta), 18 (black), 19 (black).

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

A color control chart with 19 patches arranged in two rows. The top row contains patches labeled Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black. The bottom row contains patches labeled Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black. The patches are arranged in a grid with varying colors and shades.

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8